

Überlieferung der Naturphilosophen nicht nur bisweilen sehr wichtig erscheint, sondern auch, wie gesagt, nirgends ganz fehlt."

Zal ik nu nog spreken over den invloed der mystiek op de overige litteratuur?

De scheiding tusschen philosophische en andere litteratuur is eigenlijk reeds niet juist: ZELLER rekent Empedocles tot de filosofen, Pherecydes niet. Waarom? Omdat volgens hem Empedocles zijne ideeën abstract-logisch uitdrukt. ZELLER steunt hier weer op ARISTOTELES, die zegt dat de dichter Homerus en Empedocles eigenlijk alleen het metrum gemeen hebben.¹¹⁷⁾ Maar indien iemand *niet* abstract-logisch spreekt, dan is hij het: in niemand anders komt het verband tusschen den dichter en denker zoo uit als in Empedocles. En is het dan denkbaar, dat de *Φίλιξ* en de *νείκες* bij hem niets anders zouden zijn dan *namen* voor de *vereenigende en scheidende kracht*? Empedocles is een profeet; en zou hij dan voor zijne physiek zijn profetenmantel afgeworpen hebben?

Doch we behoeven ons niet tot dezen denker-dichter te bepalen. Ik wijs U op Pindarus, door GOMPERZ met Empedocles onze oudste zegsman voor de kennis der Orphiek genoemd,¹¹⁸⁾ die in heerlijken zang in Orphischen trant bezingt het lot der gelukzaligen; ik wijs U op Bacchylides, op Aeschylus, en zoo vele anderen; ja zoo zeer hangt deze geheele strooming saâm met het leven, dat in de graven van Petelia in Groot-Griekenland gouden plaatjes gevonden zijn, den dooden meêgegeven in het graf, waaruit de diepe ernst dezer mystiek U toespreekt, en de blijde hoop U roert, die ze schonk.¹¹⁹⁾

Inderdaad is dit element de zilveren draad, die door het geheele vóór-Sokratische geestesleven heenloopt, zijne ontwikkeling beheerscht en daaraan diepte geeft. „In Wirklichkeit," zegt ED. MEYER,¹²⁰⁾ „ist ohne richtige Würdigung der Orphik die griechische Entwicklung des sechsten und fünften Jahrhunderts, namentlich die der Philosophie, gar nicht zu verstehen."¹²¹⁾

En deze lijn is tevens de historische. Reeds BÖCKH wijst er op, hoe in Homerus de oorspronkelijke traditie veelszins is verdraaid;¹²²⁾ en wel ontkent LOBECK,¹²³⁾ dat de Orphische mystiek in haar grondgedachten ouder is dan de Homerische